

“WE HEBBEN HET ZIEKENHUIS OPNIEUW MOETEN UITVINDEN”

Dr. apr. Deborah Steensels,
microbiologie en ziekenhuishygiëne

Infectiepreventie

Bij de uitbraak van een nieuw virus onder de bevolking zijn aangepaste infectiepreventiemaatregelen in het ziekenhuis primordiaal om verspreiding te vermijden. Dr. apr. Deborah Steensels, stond samen met het team Infectiepreventie en andere collega's, in voor het beleid.

Ik hoor dat de infectiepreventie maatregelen in het ZOL echt wel heel streng waren, in vergelijking met die in andere ziekenhuizen.

Dr. apr. Deborah Steensels: "We hebben zoals alle ziekenhuizen en zorginstellingen alles op alles gezet om alle zorgverleners én patiënten goed te beschermen. We waren op sommige vlakken inderdaad uniek qua infectiepreventiebeleid. We hebben zeer snel ingezet op zowel waterresistente schorten en pakken, FFP2-maskers op de COVID-19-diensten en zelfs FFP3-maskers op de kritieke COVID-19-diensten. In samenwerking met de directie zijn we begin april bijkomend overgeschakeld op FFP2-maskers voor iedereen die voor patiënten zorgde. De directie en dienst Aankoop hebben uitstekend werk geleverd want de voorraden waren overal op. Onze algemeen directeur is zelfs persoonlijk naar de luchthaven van Luik gereden om maskers op te halen."

"Veel diensten werden omgebouwd met sassen. De dienst Technische Zaken heeft prachtig en snel werk geleverd. We hebben ook sterk ingezet op reinigen en ontsmetten van contactpunten en de omgeving, mede dankzij de dienst Schoonmaak. De teamspirit was enorm groot. Iedereen was heel erg bereikbaar en zette zich steeds helemaal in voor hetzelfde doel."

"Ook wat betreft toegangscontrole en bezoekenregeling zijn we streng geweest. We kregen hier soms kritiek op van familieleden maar we wilden geen risico's nemen omwille van het infectiegevaar."

Waren jullie klaar voor de opvang van een dergelijke epidemie?

"We beschikten over een goed up-to-date noodplan voor epidemieën maar uiteindelijk was deze situatie zeer uitzonderlijk. We hebben het ziekenhuis opnieuw moeten uitvinden in erg korte tijd. En elke dag ver-

anderde er wel iets anders, zowel wat betreft de overheidsrichtlijnen als de noden in huis. Ook afhankelijk van het type patiënten dat we binnenkregen moesten we situaties aanpassen. Het is niet evident geweest."

U had een grote verantwoordelijkheid. Hierbij was het belangrijk om steeds de juiste beslissingen te nemen op het juiste moment?

"Het was inderdaad non-stop adviezen geven en beslissingen nemen. Maar dat deed ik niet alleen. Vanaf eind januari zaten we als team Infectiepreventie al regelmatig samen met collega's, zorgcoördinatoren en managers van de diensten Spoedgevallen, Longziekten en Intensieve Zorgen. De dag na de krokusvakantie kwam onze coördinatiecel voor de eerste keer samen, en vanaf dan minstens dagelijks gedurende vele maanden."

Hebt u altijd het gevoel gehad dat u de zaken onder controle had?

"Ik heb niet veel tijd gehad om hierbij stil

“

Onze algemeen directeur is zelfs persoonlijk naar de luchthaven van Luik gereden om maskers op te halen.

te staan. Het was gewoon verstand op nul bij manier van spreken, alles geven om iedereen te helpen en alle vragen te beantwoorden. Zowel tijdens de lockdown voor zorgverleners in de frontlinie als bij de heropstart van de reguliere activiteiten. Want daar kwamen dan weer andere groepen bij die tijdens de crisis weinig activiteit hadden gehad."

Was er veel angst bij de zorgverleners?

"Ik denk het wel. Angst voor het onbekende, dat is normaal"

Er is veel kritiek geweest in de media op het testbeleid van de overheid. Hoe staan jullie hier tegenover?

"Nationaal was dit inderdaad een heel moeilijke bevalling. Elke dag waren er wel nieuwe Sciensano-richtlijnen. De richtlijnen waren initieel heel strikt waarbij we quasi niemand mochten testen - waar we niet mee opgezet waren - tot alles openzetten, waar we ook niet mee akkoord zijn. Vandaar hebben we ons eigen beleid uitgestippeld

volgens de principes van de kwalitatieve klinische biologie. Dit wil zeggen dat we altijd voorstander zijn geweest van gericht testen. Weliswaar heel laagdrempelig, en op basis van een bevraging. Onze aanpak was ook hier uniek maar krijgt nu wel meer animo in andere ziekenhuizen."

Jullie hebben al snel een eigen analyse van de stalen opgezet in het labo om de testtijd te versnellen?

"In de krokusvakantie hebben we alles op alles gezet om de PCR-analyse zo snel als mogelijk zelf uit te kunnen voeren. Hier in huis hebben we een nieuw platform geïnstalleerd. Op 3 maart waren we 'up and running'. En sindsdien hebben we heel veel analyses gedaan, voor onze eigen patiënten maar ook voor de ons omliggende ziekenhuizen, huisartsen en woonzorgcentra. Met veel dank aan ons moleculair team dat heel wat overuren en extra shifts heeft gedraaid."

"We hebben ook getracht onze turn-around

time zo kort mogelijk te houden. Op sommige momenten hadden we vier uur later al ons resultaat. Sinds kort hebben we ook een tweede moleculaire assay beschikbaar wat ons een resultaat kan geven na anderhalf uur."

In een van de artikelen die u schreef voor Het Belang van Limburg klaagt u het 'fake news' aan dat tijdens de crisis de ronde deed. Had u daar zoveel last van?

"Dat creëerde wel regelmatig verwarring. Ook het merendeel van wat in de media verscheen was niet helemaal correct. Met allerlei gevoeligheden en misverstanden tot gevolg en dat was jammer. Want dan moet je alles opnieuw uitleggen."

Net voor het einde van de lockdown hebt u beslist om een immuniteitsonderzoek op te zetten bij onze medewerkers en artsen?

"Het was op een donderdagavond dat ik dacht: we gaan niet meer wachten op richtlijnen van de overheid, we doen het gewoon. Mijn collega's waren snel overtuigd.

Immunitiestest
medewerkers en artsen

“

Onze beschermingsmaatregelen hebben immers hun effect niet gemist. Dit is een belangrijke conclusie voor zorgverleners wereldwijd.

En ook de directie was heel snel akkoord. Er werd een werkgroep samengesteld en de woensdag erna kon iedereen zich al laten prikken. Op 5 à 6 dagen hebben we bij meer dan 3.000 mensen bloed afgenomen en aan de lopende band testen uitgevoerd. In het weekend van 1 mei hebben we alle data geanalyseerd, nog extra validatietesten uitgevoerd en daarna de resultaten vrijgegeven. Allemaal heel erg snel dus, dankzij alle helpende handen van secretaresses, verpleegkundigen, en laboranten tot IT'ers en data managers!"

Mensen hadden soms wel foute verwachtingen over deze immunitiestesten?

"Dat zou kunnen, want op individueel niveau kunnen we nog niet veel zeggen. Als men geen antistoffen heeft, is men waarschijnlijk nog niet in contact geweest met het virus. Of kan het zijn dat men toch in contact is geweest maar onvoldoende antistoffen heeft gevormd. Wie wel antistoffen heeft, is waarschijnlijk wel in contact geweest met het virus maar hierbij weten we nog niet 100 percent zeker of dit voldoende bescherming

biedt tegen een nieuwe infectie."

Het wereldvermaarde medische tijdschrift Journal of the American Medical Association (JAMA) publiceerde zopas het artikel over deze screening van de ZOL- medewerkers en artsen op het aanmaken van antistoffen tegen COVID-19.

"In de publicatie beschrijven we hoe we in het ZOL onze medewerkers en artsen beschermd hebben tegen het virus. Onze beschermingsmaatregelen hebben immers hun effect niet gemist. Dit is een belangrijke conclusie voor zorgverleners wereldwijd."

"De publicatie in JAMA zorgde via sociale media en e-mail voor honderden reacties uit de medische sector van over de hele wereld."

Hoe hebt u de crisis persoonlijk beleefd?

"Extreem druk, met bijhorende stress en verantwoordelijkheid. Ik heb de afgelopen maanden eigenlijk alleen maar gewerkt, gegeten en geslapen. Ik wou hier elke dag vertrekken met het idee dat ik echt alles uit mijn dag gehaald had en niet meer paf kon zeggen. Ik heb ook veel fijne momenten be-

leefd, met intense samenwerking over quasi alle diensten heen, vele collega's (nog) beter leren kennen, en een heel leerrijke periode meegemaakt. We voelden veel appreciatie voor ons werk, wat deugd deed en een extra boost gaf om verder te zetten."

Wat hebt u geleerd voor een mogelijke volgende crisis?

"Enorm veel. Dit virus heeft ons op vele vlakken verbaasd, we leren nog steeds elke dag bij. Ik heb ook geleerd dat we kunnen rekenen op heel veel mensen hier in huis en er buiten."

"Hopelijk kan iedereen de komende maanden de batterijen weer opladen. Ik zal me, naast wat vakantiedagen, voornamelijk opnieuw focussen op mijn kerntaak als microbioloog." ■